

Sygn. akt IV C 1160/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział IV Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Artur Grajewski

Protokolant: sekr. sąd. Anna Kozłowska

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2024 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa T. Z. i J. Z.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

1. oddała powództwo.

2. zasądza od każdego z powodów T. Z. i J. Z. na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty po 7.508,50 zł (siedem tysięcy pięćset osiem 50/100 złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów procesu.

sędzia Artur Grajewski

Sygn. akt **IV C 1160/23**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 listopada 2023 r. (data stempla pocztowego) powodowie T. Z. i J. Z. wnieśli w roszczeniu głównym o:

1) ustalenie, że umowa pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 26 marca 2010 r. jest w całości nieważna oraz o zasądzenie od pozwanego (...) Bank S.A. jako zwrotu świadczeń nienależnych,

2) zasądzenie solidarnie kwoty stanowiącej sumę rat kapitałowo-odsetkowych pożyczki zapłaconych przez powodów za okres od dnia 26 marca 2010 do dnia 31 sierpnia 2023 r. liczonej jako różnica pomiędzy wpłatami dokonаныmi przez powodów, tj. kwotą 2.308.155,74 zł, a kwotą udzielonej pożyczki, tj. kwotą 1.805.867,87 zł co finalnie daje dla powodów do zwrotu kwotę 502.287,87 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W roszczeniu ewentualnym wniesiono o:

1) uznanie za niewiążące (bezskuteczne) wobec powodów niedozwolonych postanowień umownych §5 ust.1 i ust.2 oraz ust. 3-10 umowy pożyczki,

2) ustalenie, że na oprocentowanie umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 26 marca 2010 r. składa się wyłącznie marża banku w wysokości 5,8%, która może ulec zmianie jedynie na zasadach określonych w umowie kredytu,

3) zasądzenie kwoty stanowiącej sumę rat kapitałowo-odsetkowych pożyczki zapłaconych przez powodów za okres od dnia 26 marca 2010 do 31 sierpnia 2023 r. 804.371,27 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia

wniesienia pozwu do dnia zapłaty, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że podstawę dochodzonego roszczenia stanowią twierdzenia o abuzywności postanowień umownych dotyczących oprocentowania pożyczki oraz braku należytego poinformowania ich o ryzykach związanych ze zmianą wysokości oprocentowania kredytu i sposobie ustalania stawki WIBOR oraz o sprzeczności klauzuli zmiennego oprocentowania z rozporządzeniem BMR. Ich zdaniem umowa kredytowa jest w całości nieważna, a wszelkie należności wpłacane przez nich w toku jej wykonywania stanowią świadczenia nienależne podlegające zwrotowi. Powodowie wskazali nadto na niewywiązanie się przez pozwanego z elementarnych obowiązków informacyjnych względem kredytobiorcy co do wpływu klauzuli zmiennego oprocentowania, w tym wpływu stawki referencyjnej WIBOR 12M na zobowiązania finansowe konsumenta oraz związane z tym ryzyko ponoszone przez powodów. Pozwany przerzucił na nich w całości ryzyko stopy procentowej, co skutkowało tym, że powodowie ponosili ryzyko zmiany oprocentowania w sposób nieograniczony i w pełnym zakresie. Uważali także, że pozwany nie wyjaśnił im w ogóle czym jest stawka WIBOR 12M i jakie są zasady jej ustalania, ani też co konkretnie wpływa na jej wysokość i potencjalne wahania, jak również, że pozwany w umowie nie wyjaśnił w jakich okresach oprocentowanie jest liczone. (pozew – k.3-31v)

W odpowiedzi na pozew z dnia 23 stycznia 2024 r. (data stempla pocztowego) pozwany VeloBank. S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki minimalnej, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Jego zdaniem umowa nie zawiera postanowień abuzywnych i nie jest sprzeczna z prawem, nie ma możliwości wyeliminowania postanowień wskazanych w pozwie i ustalenia ani nieważności umowy ani treści umowy w sposób wskazany w roszczeniu ewentualnym. Zdaniem pozwanego z uwagi na brak abuzywności i sprzeczności z prawem, bezpodstawne jest również roszczenie pieniężne, zarówno główne jak i ewentualne. Umowa nie jest sprzeczna z rozporządzeniem BMR, przepisami art. 58 § 1 i 2 k.c. oraz art. 353¹ k.c. oraz art. 69 ust. 2 pkt. 5 i art. 76 prawa bankowego. Postanowienia umowy, w tym dotyczące oprocentowania i jego zmiany nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami i nie naruszają interesów powodów w sposób rażący. Postanowienie dotyczące zmiennej stopy oprocentowania znalazło się w umowie na wniosek powodów, którzy mogli zdecydować się na kredyt w innej walucie i z innym wskaźnikiem. Umowa w sposób precyzyjny wskazuje na zasady ustalania oprocentowania i jego zmiany, nie pozostawiając żadnej dowolności pozwanemu w tym zakresie, opiera się na weryfikowalnym wskaźniku, którego wysokość jest całkowicie niezależna od pozwanego. Pozwany w sposób zgodny z prawem wprowadził do umowy wskaźnik WIBOR, a następnie stosował wskaźnik WIBOR po zmianie jego administratora, powodowie zostali należycie poinformowani w zakresie ryzyka stopy procentowej, ekonomicznych konsekwencji zawarcia umowy pożyczki z oprocentowaniem WIBOR i zasadach jego zmiany w okresie kredytowania. Powodowie przeznaczali środki finansowe uzyskane ze spornej pożyczki na cele związane z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą w formie spółki cywilnej, tym samym nie przysługuje im status konsumenta. (odpowiedź na pozew – k.92-116v)

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 16 marca 2010 r. T. Z. i J. Z. złożyli wniosek kredytowy na formularzu udostępnionym przez Bank, w którym jako całkowitą wnioskowaną kwotę wskazali 1.750.000,00 zł. Spłata kredytu miała następować w ratach równych, a okres kredytowania wynosić miał 360 miesięcy. (dowód: wniosek – k.124-133)

W dniu 26 marca 2010 r. pomiędzy T. Z. i J. Z., a (...) Bank S.A. z siedzibą w W., obecnie (...) S.A. z siedzibą w W. zawarta została umowa pożyczki hipotecznej – (...) nr (...) Umowa pożyczki składała się z Części Szczegółnej Umowy (CSU) i Części Ogólnej Umowy (COU).

Powodom przyznano pożyczkę w wysokości 1.805.867,87 zł i była ona przeznaczona na: kredyty ratalne (...) Banku (...) w wwoicie 62.500,00 zł, pożyczkę na dowolny rachunek wskazany przez pożyczkobiorcę w (...) w kwocie

1.500.000,00 zł, opłaty okołokredytowe w kwocie 478,64 zł, pozostała kwota stanowiła należności z tytułu składki na: (...), Ubezpieczenie na wypadek następstw nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenie na życie, ubezpieczenie na wypadek hospitalizacji. Okres pożyczki określono na 240 miesięcy, a raty wskazano jako równe. Termin ostatecznej spłaty pożyczki wyznaczono na 7 maja 2030 r. Rzeczywista Roczna Stopa Oprocentowania określona została na 13,37%, a całkowity koszt pożyczki na dzień sporządzenia umowy wynosił 3.123.140,06 zł. Marża Baku w dniu udzielenia pożyczki wynosiła 7,8%, a oprocentowanie pożyczki w dniu udzielenia wynosiło 12,51%. (CSU –k.69-72)

Określenia użyte w umowie miały znaczenie nadane im w „Regulaminie (...)”, stanowiącym załącznik do niniejszej Umowy Pożyczki i będącym jej integralną częścią. Zmiana Regulaminu nie wymagała zawarcia aneksu do Umowy Pożyczki. W razie sprzeczności treści Umowy Pożyczki z Regulaminem Strony związane były Umową Pożyczki. Pożyczkobiorcy ponosili solidarną odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z umowy pożyczki. (§1 COU)

Pożyczka miała zostać uruchomiona bezgotówkowo, zgodnie ze złożoną w Banku przez Pożyczkobiorcę dyspozycją uruchomienia środków (druk Banku), o ile nie było to sprzeczne z postanowieniami Umowy Pożyczki, Bank mógł wyrazić zgodę na uruchomienie Pożyczki lub jej transzy w przypadku zmiany kwot lub celów Pożyczki, pod warunkiem że kwota pożyczki - brutto nie uległa zmianie. Kwota Pożyczki miała zostać wypłacona Pożyczkobiorcy w transzach zgodnie z zapisami w Części Szczególnej Umowy (tj. po spełnieniu warunków do wypłaty Pożyczki/transz Pożyczki). Uruchomienie Pożyczki następowało w złotych polskich, chyba że Część Szczególna Umowy (VIII) stanowiła inaczej. (§3 COU ust. 1,3, 12)

Oprocentowanie Pożyczki stanowiło sumę marży Pożyczkowej i stawki referencyjnej 12M WIBOR dla waluty Pożyczki, która była wskazana w Części Szczególnej Umowy (IV). (§5 COU ust. 1)

Stawka referencyjna 12M ulegała zmianie w okresach rocznych pod warunkiem zmiany o przynajmniej 10 punktów bazowych w stosunku do stawki referencyjnej poprzednio obowiązującej. Nowa stawka obowiązywać miała od 9 dnia najbliższego miesiąca będącego początkiem nowego roku rozliczeniowego. (§5 COU ust. 2)

Stawka referencyjna 12M obliczana była do dwóch miejsc po przecinku jako średnia ze stawki WIBOR 12M z pierwszych pięciu dni roboczych miesiąca poprzedzającego 12-miesięczny okres obowiązywania stawki. (§5 COU ust. 3)

W przypadku zaistnienia okoliczności określonych w ust. 2 niniejszego paragrafu, powodujących podwyższenie stopy oprocentowania Pożyczki, Bank poinformować miał Pożyczkobiorcę i Poręczyciela listem zwykłym o zmianie wysokości oprocentowania oraz nowym harmonogramie spłat. Zmiany harmonogramu wynikające ze zmiany oprocentowania nie wymagały formy aneksu do niniejszej Umowy. Pożyczkobiorca, który nie godził się na spłatę Pożyczki wg zwiększonej stawki oprocentowania, mógł rozwiązać Umowę Pożyczki w trybie natychmiastowym, jednakże pod warunkiem uprzedniej spłaty całości zadłużenia. (§5 COU ust. 4)

Każdorazowa zmiana wysokości oprocentowania Pożyczki nie mogła powodować wzrostu tego oprocentowania ponad obowiązujące bieżąco oprocentowanie maksymalne, określone w art. 359 § 2⁽¹⁾ k.c. Wszelkie zmiany oprocentowania Pożyczki przez Bank sprzeczne z postanowieniem zdania poprzedzającego prowadzić mogły jedynie do wzrostu stopy oprocentowania do wysokości odpowiadającej wspomnianej stopy oprocentowania maksymalnego. (§5 COU ust. 5)

W przypadku, gdy ze względu na zmiany wysokości oprocentowania maksymalnego, określonego art. 359 § 2¹ k.c. wysokość oprocentowania zmiennego, o którym mowa w ust. 1 przekroczyć miała wysokość wspomnianego oprocentowania maksymalnego, od dnia wejścia w życie zmienionego oprocentowania maksymalnego, Bank pobierać miał odsetki w wysokości obniżonej do jego poziomu. W razie jednak ponownego podwyższenia oprocentowania maksymalnego, od dnia wejścia w życie przedmiotowych zmian Bank pobierać mógł odsetki w wysokości dostosowanej do tego wzrostu, nie większe jednak niż ustalone w Części Szczególnej Umowy (IV). (§5 COU ust. 6)

Bank miał naliczać odsetki za każdy dzień korzystania przez Pożyczkobiorcę z Pożyczki począwszy od dnia wypłaty Pożyczki, aż do dnia spłaty włącznie w wysokości 1/360 stopy procentowej mającej zastosowanie w danym dniu do Pożyczki.

Odsetki miały być płatne w cyklu miesięcznym. (§5 COU ust. 7 i 8)

Docelowa marża Banku wskazana była w Części Szczególnej Umowy (IV) i zostać miała osiągnięta w przypadku zrealizowania wszystkich redukcji, marży wymienionych w Części Szczególnej Umowy (IV). Pozostałe zasady zmiany oprocentowania (na podstawie których wyliczane miały być raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia), w szczególności wynikające ze zmian stawki referencyjnej, oraz odsetki karne określono w § 8 oraz § 20 pkt. B i B.I Regulaminu. (§5 COU ust. 12-14)

Pożyczkobiorca oświadczył, że otrzymał Regulamin, Tabelę Opłat i Prowizji (...)Bank S.A., Regulamin otwierania i prowadzenia rachunków bankowych dla osób fizycznych, Tabelę oprocentowania do Umowy rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowego, Informację o warunkach realizacji przelewów walutowych/zagranicznych i transgranicznych, Informację w sprawie systemu gwarantowania depozytów oraz oświadczenie o odstąpieniu od umowy rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego, zapoznał się z nimi i zaakceptował warunki w nich zawarte (w szczególności zapisy dotyczące warunków, i konsekwencji zmiany waluty Pożyczki, sposobów i terminów ustalania stopy procentowej i oprocentowania Pożyczki, metody ustalania wysokości rat spłaty oraz warunków aktualizacji Harmonogramu Spłat). Również oświadczył, że jest świadomy ryzyka związanego ze zmianą stopy procentowej (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie Pożyczki i akceptuje to ryzyko. (§9 COU ust. 3 pkt. C)

Integralną część umowy stanowiły: Regulamin (...); Tabela Opłat i Prowizji (...) Harmonogram Wypłaty Transz; Dyspozycja Uruchomienia Środków; Oświadczenie o ryzyku stopy procentowej. (§12 COU)

(dowód: umowa pożyczki – k.136-145)

W Regulaminie w § 8 zawarte zostały postanowienia związane z oprocentowaniem pożyczki. Oprocentowanie Kredytu (Pożyczki) miało być zmienne, chyba że co innego wynikało z Umowy Kredytu (Umowy Pożyczki). Oprocentowanie zmienne stanowiło sumę marży kredytowej i stawki referencyjnej dla danej waluty Kredytu (Pożyczki) WIBOR 3M lub WIBOR 12M (3) lub WIBOR 12M (12) dla Kredytu (Pożyczki) udzielonych w PLN. Kredyt (Pożyczka) miał być oprocentowany wg zmiennej stopy procentowej, z uwzględnieniem marży Banku określonej w dniu podjęcia decyzji kredytowej, z zastrzeżeniem § 6 ust. 2 pkt. 2.1, chyba że Umowa Kredytu (Umowa Pożyczki) przewidywała inaczej. Stawki referencyjne 3M oraz 12M (3) ulegały zmianie w okresach 3-miesięcznych pod warunkiem zmiany o przynajmniej 10 punktów bazowych w stosunku do stawki referencyjnej poprzednio obowiązującej dla danej waluty. Nowe stawki obowiązywały od 9-go dnia najbliższego miesiąca będącego początkiem nowego kwartału rozliczeniowego (kwartały rozliczeniowe nie pokrywały się z kalendarzowymi). Stawki referencyjne obliczane były do dwóch miejsc po przecinku jako średnia ze stawek odpowiednio: WIBOR-3M, WIBOR-12M, LIBOR-3M lub EURIBOR 3M z pierwszych pięciu dni roboczych miesiąca poprzedzającego 3-miesięczny okres obowiązywania stawek. Stawka referencyjna 12M (12) ulegać miała zmianie w okresach rocznych pod warunkiem zmiany o przynajmniej 10 punktów bazowych w stosunku do stawki referencyjnej poprzednio obowiązującej. Nowa stawka obowiązywać miała od 9 dnia najbliższego miesiąca będącego początkiem nowego roku rozliczeniowego (rok rozliczeniowy nie pokrywał się z kalendarzowym). Stawka referencyjna 12M (12) obliczana była do dwóch miejsc po przecinku jako średnia ze stawki WIBOR 12M z pierwszych pięciu dni roboczych miesiąca poprzedzającego 12-miesięczny okres obowiązywania stawki (maj). O zmianie wysokości oprocentowania oraz nowym Harmonogramie Spłat Bank informować miał Kredytobiorcę (Pożyczkobiorcę) i Poręczyciela. (dowód: Regulamin – k.172-177)

Powodowie w dniu 29 marca 2010 r. podpisali oświadczenie o ryzyku stopy procentowej do umowy pożyczki hipotecznej nr (...), w którym to oświadczyli, że zapoznali się z pojęciem ryzyka zmiennej stopy procentowej jako następstwa oprocentowania zmiennego udzielonej pożyczki. Oprocentowanie zmienne stanowiło sumę marży banku

oraz zmiennego wskaźnika danej stawki referencyjnej (WIBOR 3M, WIBOR 12M). Zmiana wskaźnika powodować miała zmianę wielkości raty odsetkowej pożyczki. Zmiana wielkości raty odsetkowej mogła być zarówno na korzyść pożyczkobiorcy, powodując zmniejszenie raty odsetkowej, jak i na jego niekorzyść, powodując zwiększenie raty odsetkowej. Pożyczkobiorcy oświadczyli także, że zostali poinformowani przez (...) Bank S.A. o ryzyku zmiennej stopy procentowej (w przypadku pożyczek o zmiennej stopie procentowej). Są świadomi faktu, że zmiana wysokości stawek referencyjnych ma bezpośredni wpływ na wysokość oprocentowania pożyczki oraz wielkość raty odsetkowej. Zapoznali się z modelowymi symulacjami wariantów spłat pożyczki dla różnych poziomów stóp procentowych, w których to przy założeniu pożyczki w kwocie 200.000 zł, udzielonej na 30 lat, spłacanej w ratach równych, marża 1,95%, prowizja w wysokości 3,95%:

- w wariantcie 1 oprocentowanie wynosiło 6,66%, to przybliżona rata w PLN 1.336,02;

- w wariantcie 2 oprocentowanie wynosiło 10,66%, to przybliżona rata w PLN 1.926,66;

- w wariantcie 1 oprocentowanie wynosiło 7,43%, to przybliżona rata w PLN 1.443,71.

(dowód: oświadczenie o ryzyku stopy procentowej z symulacją – k.178-179)

W dniu 26 czerwca 2014 r. strony zawarły aneks do umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 26 marca 2010 r., w której to bank zezwolił na odroczenie płatności 3 rat kapitałowo-odsetkowych. (aneks – k.215-216)

W dniu 17 listopada 2014 r. strony zawarły aneks do umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 26 marca 2010 r., w którym to zmieniono treść CSU V umowy, w CSU VIII dodano pkt. f-h o droczeniu płatności kolejnych 3 rat kapitałowo-odsetkowych. (dowód: aneks – k.235-236)

W dniu 3 czerwca 2015 r. strony zawarły aneks do umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 26 marca 2010 r., w którym to ponownie odroczone płatności 6 rat kapitałowo-odsetkowych. (dowód: aneks – k.238-239)

W dniu 2 lutego 2018 r. strony zawarły kolejny aneks do umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 26 marca 2010 r. w którym to odroczone kolejne 3 raty kapitałowo-odsetkowe. (dowód: aneks- k.249-250)

W okresie od dnia 30.03.2010 r. do dnia 28.11.2023 r. powodowie dokonywali spłat rat kapitałowo-odsetkowych z tytułu umowy kredytowej nr (...) z dnia 26.03.2010 r. (dowód: wyciąg – k.43-68v; zaświadczenie- k.169v-171v; przedterminowa spłata – k.212-213).

W dniu 21 marca 2011 r. T. Z. i J. Z. zawarli umowę majątkową małżeńską o ustanowieniu rozdzielności majątkowej, rep. (...). (dowód: wypis aktu notarialnej-k.252-253)

Ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach niniejszej sprawy, a w szczególności na podstawie dokumentów i ich kopii wskazanych we wcześniejszej części uzasadnienia.

Sąd dał im wiarę, gdyż ich prawdziwość i wiarygodność w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego nie nasuwała żadnych wątpliwości.

Sąd pominął dowód z przesłuchania stron z uwagi na ich nieusprawiedliwione niestawiennictwo oraz pominął dowód z przesłuchania świadka P. S. na podstawie art. 235² § 1 pkt. 2 i 5 k.p.c., ponieważ zmierzałoby to do przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie ani co do żądania głównego, ani co do żądań ewentualnych. Sąd nie zamieścił odrębnego rozstrzygnięcia co do roszczenia głównego i ewentualnego, albowiem uznał, że sentencja „oddala powództwo” obejmuje wszelkie roszczenia sformułowane w pozwie.

Po pierwsze, należało ustalić, czy strona powodowa miała interes prawny w dochodzeniu roszczenia o ustalenie. Norma art. 189 k.p.c. kreuje szczególną formę ochrony prawnej praw podmiotowych, która to, pomimo zamieszczenia w przepisach prawa procesowego, ma charakter materialnoprawny. W doktrynie i orzecnictwie utrwalili się poglądy, zgodnie z którym interes prawny rozumieć należy jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powodów, których prawa zostały lub mogą zostać zagrożone, bądź też co do istnienia lub treści których występuje stan niepewności. Zatem interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni stronie powodowej ochronę jej prawnie chronionych interesów. Oznacza to, że istnieje możliwość definitywnego zakończenia sporu istniejącego lub prewencyjnie zapobiegnie się powstaniu takiego sporu w przyszłości, na skutek uprawomocnienia się wyroku ustalającego.

W ocenie Sądu powodowie wykazali istnienie po ich stronie interesu prawnego w wytoczeniu niniejszego powództwa o ustalenie nieistnienia, tudzież nieważności umowy oraz nieważności jej poszczególnych postanowień. W braku ustalenia na przyszłość faktu niezwiązania kredytobiorcy poszczególnymi postanowieniami umowy lub umową w całości, istniałoby ryzyko, że powodowie musieliby w dalszym ciągu ponosić raty wskazane w umowie i wytaczać kolejne powództwo o zapłatę. Dopiero stwierdzenie w wyroku, że postanowienia umowne są nieważne lub bezskuteczne, gwarantują zwolnienie strony powodowej z obowiązku regulowania rat kredytu w przyszłości w wysokości zawyżonej lub nieregulowania ich w ogóle. Zatem po stronie powodowej występuje obecnie obiektywnie stan niepewności co do kształtu stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, zaś wydanie rozstrzygnięcia o ustaleniu zgodnie z wnioskiem kredytobiorców doprowadziłoby do usunięcia tej niepewności i zapewniłoby im ochronę prawnie uzasadnionych interesów. Zatem merytoryczne rozpoznanie roszczeń powodów zgłoszone w niniejszym postępowaniu definitywnie zakończy powstały między stronami spór.

Powodowie powoływali się na ochronę, jaka przysługiwała im z mocy przepisów chroniących prawa konsumentów. Art. 22¹ k.c. definiuje konsumenta jako osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zaś art. 2 lit. b) dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, definiuje „konsumenta” jako osobę, która zawarła umowę kredytu do użytku częściowo związanego z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, a w części niezwiązanego z tą działalnością, wspólnie z innym kredytobiorcą, który nie działał w ramach swojej działalności gospodarczej lub zawodowej, jeżeli cel działalności gospodarczej lub zawodowej jest tak ograniczony, że nie jest on dominujący w ogólnym kontekście tej umowy. W związku z powyższym powodów należało uznać za konsumentów, zaś Sąd mógł badać umowę zawartą między stronami pod kątem ewentualnie zawartych w niej postanowień abuzywnych.

Przechodząc do oceny postanowień umowy w kontekście przesłanek pozwalających na uznanie jej za nieważną, w pierwszej kolejności należy wskazać, że nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania. W takim przypadku czynność prawna jest nieważna od początku (ab initio) i z mocy prawa (ipso iure) – bez konieczności powoływania się na ten fakt, a orzeczenie sądu stwierdzające nieważność czynności prawnej ma

charakter deklaracyjny. Ponadto, nieważna czynność prawna nie wywołuje żadnych skutków prawnych, które miały się z nią wiązać.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy pomiędzy stronami, przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W ocenie Sądu zawarta przez strony umowa spełnia wszystkie ustawowe wymogi wynikające z treści art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, w szczególności spełnia wymogi z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4-5 Prawa bankowego. Strony określiły w umowie kredytu kwotę kredytu, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu przez powoda, a także oprocentowanie kredytu.

Nie sposób również uznać, że będąca przedmiotem sporu umowa kredytu jest niezgodna z zasadami współżycia społecznego. W świetle okoliczności sprawy Sąd nie doszukał się żadnych okoliczności wskazujących na to, że pozwany bank wykorzystał w jakikolwiek sposób swoją pozycję w celu związania strony powodowej długoletnim zobowiązaniem mającym przynosić tylko jemu korzyści i aby zamieszczenie w umowie klauzuli zmiennego oprocentowania, czy też którekolwiek inne postanowienie umowne, naruszało jakiegokolwiek zasady współżycia społecznego. Świadczenia stron nie pozostają w żadnej rażącej dysproporcji, a oprocentowanie kredytu – zmienne w czasie – może przynosić korzyści również kredytobiorcy, np. w okresie wyższej inflacji, kiedy jej stopa przekracza wysokość oprocentowania kredytu, czy ujemnych stóp WIBOR, które jeszcze w jego historii nie miały miejsca, ale nie jest to wykluczone.

Odnosząc się natomiast do kwestii klauzuli zmiennego oprocentowania jako przesłanki ustalenia nieważności wskazanych w pozwie postanowień z uwagi na naruszenie art. 353¹ k.c., należy wskazać, że kwestionowane postanowienia umowne nie sprzeciwiają się naturze stosunku kredytu, skoro sama ustawa z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami przewiduje taki sposób ustalenia oprocentowania kredytu. Zgodnie z jej art. 29 ust. 2 w sytuacji, gdy strony nie uzgodniły stałej stopy oprocentowania kredytu hipotecznego, to stopę procentową określa się właśnie jako wartość wskaźnika referencyjnego oraz marży ustalonej w umowie. Oparcie oprocentowania kredytu o zmienny wskaźnik referencyjny przewidują również art. 31 i 32 tej ustawy. Jak wcześniej wskazano, nie sprzeciwia się również szeroko pojętym zasadom współżycia społecznego.

Wobec powyższego brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności postanowień umowy wskazanych w pozwie z uwagi na naruszenie art. 58 k.c. lub art. 353¹ k.c., a co za tym idzie ustalenia – jak chciała tego strona – nieważności stosunku prawnego między stronami.

Z tego tytułu powództwo główne, tak co do ustalenia, jak i konsekwentnie, co za tym idzie, o zapłatę, podlegało oddaleniu.

Poszukiwanie przez powodów abuzywności postanowień dotyczących zmiennego oprocentowania i ich bezskuteczności w związku z tym, również nie mogło odnieść skutku. Powodowie podnosili, że w umowie znajdują się klauzule abuzywne, które określają wysokość oprocentowania jako sumę marży wskazanej w umowie i zmiennej stopy referencyjnej WIBOR, przy czym bank nie zawarł w umowie metodologii ustalania stawki referencyjnej WIBOR,

która wpływa na rozliczenia dokonywane przez bank z kredytobiorcą. Nie byli również informowani o skali ryzyka związanego z zaciągnięciem kredytu o zmiennej stopie procentowej.

Powodowie zawierając niniejszą umowę, nie mieli możliwości negocjowania treści umowy. Sporna umowa należy do grupy umów adhezyjnych, tzn. umów przez przystąpienie. Powodowie mieli do wyboru albo przystąpić do umowy sporządzonej na wzorcu umowy i uzyskać kredyt, albo nie uzyskać kredytu.

Rozpatrując zarzuty strony powodowej dotyczące abuzywności postanowień umownych, w pierwszej kolejności należy wskazać, że postanowienie umowne dotyczące zmiennego oprocentowania w oparciu o wskaźnik referencyjny WIBOR 12M co do zasady nie powinno stanowić przedmiotu badania na podstawie przepisów dyrektywy unijnej 93/13 i przepisów krajowych o niedozwolonych postanowieniach umownych (art. 385¹ k.c.).

Stosownie do przepisu art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 warunki umowy odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze oraz postanowienia lub zasady konwencji międzynarodowych, których stroną są państwa członkowskie lub Wspólnota, nie podlegają przepisom tej dyrektywy. Regułę tę potwierdził TSUE w wyroku z 9 lipca 2020 r. wydanym w sprawie o sygn. C-81/19.

Zgodnie zaś z przepisem art. 29 ust. 2 u.k.h. jeśli strony nie uzgodniły stałej stopy oprocentowania, to sposób ustalania stopy procentowej określa się jako wartość wskaźnika referencyjnego oraz wysokość marży ustalonej w umowie.

Natomiast zgodnie z art. 4 pkt 28 u.k.h. wskaźnikiem referencyjnym jest wskaźnik opisany w art. 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniającego dyrektywę 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014.

Stosownie do art. 3 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia tym wskaźnikiem referencyjnym jest dowolny indeks stanowiący odniesienie do określenia kwoty przypadającej do zapłaty z tytułu instrumentu finansowego lub umowy finansowej lub do określenia wartości instrumentu finansowego, bądź indeks stosowany do pomiaru wyników funduszu inwestycyjnego w celu śledzenia stopy zwrotu takiego indeksu lub określenia alokacji aktywów z portfela, lub obliczania opłat za wyniki. Parametry takiego wskaźnika spełnia właśnie wskaźnik WIBOR 12M. Co więcej, został on wskazany wprost jako kluczowy wskaźnik referencyjny w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2016/1368 z dnia 11 sierpnia 2016 r. ustanawiającego wykaz kluczowych wskaźników referencyjnych stosowanych na rynkach finansowych.

Powyższe uzasadnia wyłączenie wskazane w art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13.

Gdyby nawet uznać, że postanowienia te podlegają badaniu pod kątem zgodności z postanowieniami ww. dyrektywy, to klauzulę zmiennego oprocentowania uregulowaną w spornej umowie należałoby potraktować jako klauzulę dotyczącą głównego świadczenia, a ta jako transparentna nie podlegałaby kontroli pod względem abuzywności zgodnie z wyłączeniem z art. 4 (2) dyrektywy 93/13.

Zgodnie bowiem z przepisem art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. niedozwolonymi postanowieniami umownymi nie są postanowienia umowy, które określają wynagrodzenie, jeśli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Na uwagę w tym względzie zasługują tezy 54-56 wyroku TSUE z 13 lipca 2023 r. w sprawie ZR i PI v. (...), C-265/22, gdzie TSUE wskazał, że decydującą rolę w ramach tej oceny odgrywają, po pierwsze, kwestia, czy warunki umowne zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, w taki sposób, że umożliwiają przeciętnemu konsumentowi, czyli konsumentowi właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i rozsądnemu, ocenę tego kosztu (tu oprocentowania), a po drugie, wskazanie albo niewskazanie w umowie kredytu informacji uważanych w świetle charakteru towarów i usług będących jego przedmiotem za istotne (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2017 r., w sprawie A. i in.,

C-186/16, teza 47 i przytoczone tam orzecznictwo). Co się tyczy w szczególności warunku przewidującego w ramach umowy kredytu hipotecznego wynagrodzenie za ten kredyt w postaci odsetek obliczonych na podstawie zmiennej stopy ustalonej, tak jak w sprawie w postępowaniu głównym, poprzez odniesienie do oficjalnego wskaźnika, to wymóg przejrzystości należy rozumieć w ten sposób, że wymaga on w szczególności, aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument był w stanie zrozumieć konkretne działanie sposobu obliczania tej stopy i oszacować w ten sposób, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, potencjalnie istotne konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla jego zobowiązań finansowych (wyrok z dnia 3 marca 2020 r., w sprawie G. G. C-125/18, teza 51 i przytoczone tam orzecznictwo). Wśród istotnych elementów, które sąd krajowy powinien wziąć pod uwagę przy dokonywaniu niezbędnych ustaleń w tym względzie, znajdują się nie tylko treść informacji udzielonych przez kredytodawcę w ramach negocjacji danej umowy kredytu, lecz również okoliczność, że główne elementy dotyczące obliczania wskaźnika referencyjnego są łatwo dostępne ze względu na ich publikację (zob. podobnie przytaczany wyrok w sprawie G. G., tezy 52, 53, 56).

Bank w całości wypełnił obowiązki informacyjne wobec powodów. Powodowie zostali poinformowani o ryzyku zmiennej stopy procentowej, otrzymali symulacje wysokości rat oraz informacje o ryzykach związanych z zaciągnięciem zobowiązania, już w momencie składania wniosku o kredyt. Następnie powodowie wybrali ofertę kredytu u pozwanego, wskazali kwotę kredytu i system spłaty rat. W treści zarówno formularza informacyjnego jak i symulacji, a także w treści Regulaminu Promocji poinformowano powodów o tym, że oprocentowanie kredytu w razie zmiany wysokości WIBOR ulegnie zmianie. Powodom nadto przedstawiono szczegółowe informacje o ryzykach zmiennej stopy procentowej. Zawarcie umowy poprzedzał wniosek o zawarcie umowy o kredyt hipoteczny. Wówczas pozwany także przedstawił powodom informacje związane z ryzykami, z kosztem kredytu i wszelkie inne informacje wymagane przez obowiązujące przepisy prawa. We wniosku tym była zawarta informacja, że kredyt oprocentowany jest zmienną stopą procentową, co skutkowało, że przy niekorzystnej zmianie stopy procentowej rata kredytu i co za tym idzie cały zaciągnięty kredyt, mogły się zwiększyć. Powodowie otrzymali Regulamin, oświadczenie takie zawarte zostało w samej umowie. Przedstawiono im także symulację, w której umieszczono wysokości rat kredytu w zależności od jego wysokości oprocentowania. Bank poinformował powodów, w jaki sposób dokonuje sprawdzenia wartości stawki referencyjnej WIBOR 12M, w jaki sposób aktualizuje stawkę bazową, która wyznaczona jest na podstawie stopy referencyjnej wskaźnika referencyjnego, który opracowywany jest przez niezależnego od banku administratora, stosowany na rynku usług finansowych i znajduje się w Internecie, a stawki bazowe obowiązujące w banku oraz informacje o wskaźnikach referencyjnych są także dostępne na stronie internetowej banku.

W związku z tym, że powodowie dochodzili ustalania nieważności większości ustępów § 5 samej umowy, Sąd w szczególności pochylił się nad zarzucaną abuzywnością postanowień związanych z oprocentowaniem kredytu. Zatem w § 5 umowy wskazano, ile wynosiło oprocentowanie kredytu w skali roku na dzień zawarcia umowy, zaznaczono, że oprocentowanie jest zmienne co skutkuje tym, że oprocentowanie kredytu może się zmieniać. Opisano również zasady ustalania oprocentowania. Wyjaśnione zostało, że zmiana wysokości stawki bazowej obowiązującej w banku w górę i w dół skutkuje analogiczną zmianą wysokości oprocentowania kredytu. Wyjaśnione zostało, w jaki sposób bank aktualizuje stawkę bazową, tj. sprawdza stopę referencyjną WIBOR 12M i w jaki sposób te informacje i gdzie są dostępne. Objasniono, że stawka bazowa banku wyznacza jest na podstawie stopy referencyjnej, tj. wskaźnika referencyjnego WIBOR 12M.

Mając na uwadze powyższe okoliczności należało uznać, że powodowie zostali należycie poinformowani o możliwych wzrostach stawki WIBOR i co za tym idzie, raty kredytu, na różnych przykładach. Powodowie, w oparciu o informacje przekazane przez Bank, powinny być w stanie zrozumieć metodę obliczania stopy procentowej przez Bank i oszacować w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria (stała marża + WIBOR 12M) potencjalnie istotne konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań. Błędne jest bowiem założenie, zgodnie z którym Bank był zobowiązany do wyjaśnienia kredytobiorcy sposobu wyznaczania wskaźnika WIBOR przez jej administratora. Wystarczające jest w tym zakresie odesłanie do jego strony i zawartych tam informacji, albowiem to nie Bank ustala

wysokość tego wskaźnika, a jedynie bazuje na nim ustalając ostateczną stopę procentową udzielonego powodowi kredytu. Procedura informowania o ryzyku zmiennego oprocentowania odbywała się zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Finansowego i była dostateczna. Sąd nie ma podstaw, aby przypisać bankowi działanie w złej wierze, podobnie jak nie ma podstaw do przyjęcia, że kierowane do powodów informacje w zakresie ryzyka zmiennego oprocentowania były dla nich niejasne i niezrozumiałe, nie tylko pod względem gramatycznym, ale i ekonomicznym. Nie jest prawdą, aby powodowie nie mieli wiedzy co do nieprzewidywalności zmienności oprocentowania przez wielość różnorodnych czynników gospodarczych i politycznych. Jak wyżej wskazano, strona powodowa otrzymała symulacje uwzględniające zmiany wskaźnika, w tym w szczególności symulacje obrazujące, jak wzrost wskaźnika może wpłynąć na wysokość spłacanych rat. Przedstawiona powodowi symulacja świadczy o dopełnieniu wymogów przedstawienia wszystkich informacji mogących mieć wpływ na zakres obowiązków kredytobiorcy i pozwalających samodzielnie ocenić m.in. całkowity koszt kredytu, nawet gdyby mierzyć standard informacji o zmiennej stopie procentowej miarą właściwą dla kredytów konsumenckich.

Stawki WIBOR publikowane są i były w serwisach internetowych takich jak (...),(...) , czy obecnie (...), a więc są ogólnodostępne. Ogólnodostępna jest i była również informacja o tym, jak jest wyliczany. Ogólnodostępność tych informacji oznacza, że każdy kredytobiorca ma możliwość z łatwością zapoznania się z nimi przed zawarciem umowy kredytu, w tym o jego historycznych poziomach, które mogą dać konsumentowi wyobrażenie o możliwym wzroście raty na skutek wzrostu tego wskaźnika (por. tezę 58 i 60 wyroku TSUE C-265/22).

Należało zatem uznać, że postanowienia umowne dotyczące zmiennej stopy procentowej opisanej jako suma wysokości wskaźnika referencyjnego WIBOR 12M oraz stałej marży wskazanej w umowie kredytu, regulują wynagrodzenie banku i czynią to w sposób jednoznaczny w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Oznacza to, że w sprawie nie ma co do zasady podstaw do badania wskazanych w petitum pozwu postanowień umownych pod kątem ich abuzywności.

Gdyby nawet uznać, że postanowienia dotycząc oprocentowania kredytu nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co umożliwiłoby zbadanie ich pod kątem ich abuzywności, to należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z powyższym nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Podkreślenia wymaga, że świadczenie banku stanowi odpowiednik świadczenia kredytobiorcy. Umowa kredytu zrealizowała cele zakładane przez obie strony umowy według stanu na dzień jej zawarcia. Wskazana data to właściwy moment oceny powyższej kwestii, zwrócić jednak należy uwagę na to, że cele te w dalszym ciągu są spełnione. Strona powodowa miała i wciąż ma możliwość zmiany stopy procentowej na okresowo stałą, jednakże dobrowolnie i świadomie z tej możliwości nie korzysta.

Niezależnie od powyższego nie można podzielić poglądu, że postanowienie umowne dotyczące zmiennego oprocentowania w oparciu o wskaźnik referencyjny WIBOR 12M jest nieuczciwe. Zarzut postawiony w tym zakresie sprowadza się w istocie do braku rynkowego charakteru tego wskaźnika, na tym że wskaźnik ten nie jest oparty na transakcjach rzeczywistych i że jest arbitralnie ustalany przez banki.

WIBOR to wskaźnik oprocentowania pożyczek na krajowym rynku międzybankowym. Banki biorąc pod uwagę to, po jakiej stopie są w stanie sobie nawzajem pożyczać pieniądze, ustalają oprocentowanie kredytów dla klientów. Faktycznie WIBOR nie musi być oparty na rzeczywistych transakcjach pomiędzy bankami, ale na przybliżeniach, które wynikają z modeli matematycznych, a które pozwalają na złożenie oferty założenia depozytu. Te modele matematyczne nie mają bowiem abstrakcyjnego charakteru. Stawka ta wyznaczana jest każdego dnia roboczego o godzinie 11:00 podczas tzw. Fixingu, jako średnia arytmetyczna wielkości oprocentowania (w ujęciu rocznym) podawanych przez 10 największych banków działających w Polsce, które są uczestnikami panelu WIBOR, gdzie odrzucane są dwie najniższe i dwie najwyższe oferty. W wyniku takiej kalkulacji ustalana jest wysokość stawki WIBOR. W sytuacji, gdy w fixingu bierze udział mniejsza liczba banków (od 8 do 9), to odrzucane są dwie skrajne oferty - najwyższa i najniższa. W wariancie, kiedy banków jest mniej niż 8 w obliczaniu średniej biorą udział wszystkie zgłoszone oferty. WIBOR 12M nie uwzględnia tego, co dzieje się aktualnie na rynku, ale przewiduje, co wydarzy się na rynku w ciągu najbliższych 12 miesięcy, uwzględniając zachodzące procesy ekonomiczne. Co jednak najistotniejsze, stawka WIBOR zależy w istocie od stóp procentowych NBP. Banki lokują bowiem własne środki nabywając od NBP bony pieniężne, dzięki czemu zyskują odsetki w wysokości równej stopie referencyjnej NBP. Nabycie takiego bonu to odpowiednik założenia depozytu w NBP. Z uwagi na charakter oferenta tego bonu (NBP), jest to w istocie dla banku transakcja bez ryzyka. W rezultacie, aby bankowi opłacało się założyć taki depozyt w innym banku celem uzyskania odsetek, a zatem liczyć się z większym ryzykiem inwestycyjnym, kwota odsetek musi być odpowiednio wyższa od stopy referencyjnej NBP. Ponadto okres inwestycji w ww. bony pieniężne wynosi 7 dni, podczas gdy depozyt międzybankowy 1, 3 lub 6 miesięcy, a zatem ryzyko inwestycyjne jest także wydłużone w czasie. Stąd WIBOR jest zawsze powiązany ze stopą referencyjną NBP i zawsze jest notowany nieco wyższy od niej. Stopa referencyjna NBP jest zatem ekonomicznym fundamentem dla określenia stopy wskaźnika WIBOR. Celem wyznaczenia ceny, po której bankowi warto zainwestować środki w innym banku niż NBP, bank musi oszacować również, jak przez czas inwestycji może zmieniać się stopa referencyjna.

W tym stanie rzeczy brak jest podstaw do przyjęcia, że WIBOR jest wskaźnikiem arbitralnie ustalonym przez banki, bez związku z realiami ekonomicznymi na rynku.

Jednocześnie powodowie nie wykazali, aby dochodziło do manipulacji wskaźnikiem WIBOR, w szczególności aby miało to miejsce na skutek zachowania się pozwanego banku oraz by w ogóle wskaźnik ten był podatny na manipulacje, jak miało to miejsce z LIBOR.

Jak wcześniej wskazano, wysokość wskaźnika WIBOR ustalana jest na podstawie danych przekazywanych przez dziesięć banków, którymi są:

- (...) Bank (...) S.A.,
- (...) Bank (...) S.A.,
- Bank (...) S.A.,
- Bank (...),
- (...) Bank (...) S.A.,
- Bank (...) S.A.,
- (...) S.A.,
- (...) Bank (...) S.A.,
- Bank (...) S.A.,
- (...) Bank (...) S.A.,

natomiast korzystają z niego wszystkie banki, a nie tylko pozwany bank.

Podzielając poglądy strony powodowej, za „abuzywny” należałoby uznać również zapis ustawowy odwołujący się do średniego kursu NBP waluty obcej (art. 358 k.c.), albowiem ustalany jest podobnie do WIBOR. Kursy walut obcych są ustalane przez NBP zgodnie regulacjami zawartymi w uchwale nr 51/2002 zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczenia i ogłaszania bieżących kursów walut obcych (tekst jedn.: Dz. Urz. NBP

z 2022 r., poz. 10). Jak wynika z przepisów tej uchwały np. kurs CHF jest liczony co środę na podstawie wyliczonego kursu euro w złotych (na godz. 11) i kursu rynkowego EUR do tej waluty dostępnych w serwisach informacyjnych (...) i (...) (§ 1, § 2 pkt 3 w zw. z obwieszczeniem Prezesa NBP w sprawie ogłoszenie wykazu walut wymiennalnych). Na to skąd się biorą kursy w tych serwisach i czy rzeczywiście są to stawki rynkowe, żaden „konsument” nie ma wpływu i nie posiada takiej wiedzy, zaś ustawodawca zdecydował, że takiej wiedzy posiadać nie musi. Mimo to ustawa nakazuje ten kurs stosować.

Podsumowując należy jednoznacznie podkreślić, że konsument nie musi rozumieć, ani nawet znać sposobu ustalania przez podmiot inny, niż kredytodawca, składowych odsetek należnych od konsumenta. Gdyby bowiem bank odwoływał się np. do odsetek ustawowych, sposobowi ich ustalania można by postawić tożsamy zarzut.

Odnośnie rozkładu ryzyka przy umowie kredytu o zmiennym oprocentowaniu ustalonym na podstawie wskaźnika referencyjnego WIBOR, należy ponownie podnieść, że ryzyko zmiany wysokości wskaźnika WIBOR, wbrew twierdzeniom powodów, obciąża obie strony kontraktu, a nie tylko kredytobiorcę. Wskaźnik WIBOR ulega zmianom będącym odbiciem zmieniającej się sytuacji ekonomicznej w skali makro. Czynniki makroekonomiczne, które wpływają na wysokość wskaźnika WIBOR, podlegają zmianom zarówno na korzyść kredytobiorcy, jak i na korzyść kredytodawcy. Tak było także w przypadku powodów. W umowie nie zawarto klauzuli minimalnego oprocentowania. Natomiast górna wysokość stawki jest limitowana przez przepisy Kodeksu cywilnego o maksymalnym oprocentowaniu.

Wobec powyższego Sąd nie widział podstaw do uwzględnienia roszczenia strony powodowej ani co do roszczenia ewentualnego o ustalenie, ani ściśle z nim związanego roszczenia o zapłatę.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu - art. 98 § 1-3 w z art. 99 k.p.c. Powództwo zostało oddalone w całości, zatem pozwany wygrał proces w całości, wobec czego zasadnym było obciążenie powodów całością kosztów, na które składały się koszty zastępstwa procesowego w łącznej wysokości 15.000 zł, zgodnie ze stawkami obowiązującymi w dniu wniesienia pozwu (§ 2 pkt 8 rozporządzenia MS). Zgodnie z art. 105 § 1 zd. 1 k.p.c. współuczestnicy sporu zwracają koszty procesu w częściach równych, dlatego też zasądzono od każdego z trzech powodów kwoty po 7.508,50 zł.

Wniosek o zasądzenie kosztów procesu w zakresie kosztów zastępstwa procesowego ponad stawki minimalne nie zasługiwał na uwzględnienie.

Wskazać należy, że stawki minimalne opłat za czynności radców prawnych określa Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Jak natomiast stanowi w ust. 1 § 15 ww. rozporządzenie opłaty stanowiące podstawę zasądzania kosztów zastępstwa prawnego ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych określonych w rozdziałach 2-4. Zgodnie z ust. 3 wskazanego paragrafu opłatę w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości przewyższającej stawkę minimalną, która nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki, ani wartości przedmiotu sprawy, jeśli uzasadnia to:

1) niezbędny nakład pracy radcy prawnego, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczba stawień w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie, w tym czynności podjęte w celu polubownego rozwiązania sporu, również przed wniesieniem pozwu;

2) wartość przedmiotu sprawy;

3) wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie;

4) rodzaj i zawilość sprawy, w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności.

Zdaniem Sądu nie zaistniały ww. przesłanki warunkujące zwiększenie stawki minimalnej. W sprawie odbyła się tylko jedna, krótka rozprawa, nie zarządzano dodatkowej wymiany pism procesowych ponad odpowiedź na pozew. Postępowanie dowodowe nie było rozbudowane. Sprawa nie należy do kategorii zawiłych, a nakład pracy pełnomocnika należało uznać za standardowy.

sędzia Artur Grajewski

ZARZĄDZENIE

(...)

Warszawa 19 lipca 2024 r. sędzia Artur Grajewski